

Je eerste verhouding tot een ander mens; over ouder-kind relaties in de zorg

Ieder mens komt op deze wereld in relatie tot een ander: als eerste de moeder die je draagt en je op de wereld zet. Hopelijk word je vervolgens liefdevol verwelkomd door een of meerdere andere ouder(s). Hoewel je aan dat prille begin geen herinnering meer hebt, worden de verhalen daarover verteld en herhaald gedurende de rest van het leven. De ouder-kind relatie is de eerste zeer betekenisvolle relatie die je hebt als mens en is daardoor een belangrijke blauwdruk voor andere relaties. Daarom is deze bijzondere eerste verhouding ook van belang voor de zorg. Het jaarcongres van de Vereniging Filosofie en Geneeskunde van 2023 was gewijd aan dit thema en zoals gebruikelijk hebben we op basis hiervan een themanummer gemaakt voor dit tijdschrift, dat nu voor u ligt. Dat de discussie over euthanasie bij jongeren met psychische problemen zoveel aandacht zou krijgen in de media, was een verrassing en maakt dit themanummer extra urgent en actueel.

De sprekers op het symposium belichtten verschillende aspecten van ouder-kindrelaties in de zorg, die terugkomen in dit themanummer. Alistair Niemeyer besprak en schreef een ethische reflectie vanuit zijn ervaring als chronische patiënt en ouder van een 'zorgintensief' kind. Dit afschuwelijke woord dekt misschien de intensiteit van deze zorgrelatie, maar doet af aan de liefde, het plezier, de tederheid, de trots en alle andere mooie aspecten van een ouder-kindrelatie. Niemeyer betoogt dat deze bijzondere relatie niet in strakke kaders en enkelvoudige dilemma's te vangen is, ook al wordt dat soms geprobeerd. Het kenmerk van een dergelijke relatie is juist complexiteit en langdurige betrokkenheid.

De presentatie van de Stichting In Liefde Laten Gaan maakte op het congres veel indruk. Als het leven van het kind dat je met zoveel liefde op de we-

reld hebt gezet en hebt opgevoed door een psychische aandoening niet meer leefbaar is, kun je jouw kind dan ook in liefde laten gaan? Mirjam Hulzebos, bestuurslid van de stichting, beschrijft in dit nummer wat zij als moeder meemaakte.

Gerrit Glas schreef, los van het verhaal van Hulzebos, een algemene ethische reflectie over deze thematiek. Hij belicht de verschillende rollen van de ouders, het kind en de arts. Door onderscheid te maken tussen deze rollen wordt duidelijk wat ieders positie is. Bij deze moeilijke vragen rondom euthanasie bij psychiatrische aandoeningen bij jongeren schiet het standaard medische model zijns inziens tekort; er moet aandacht zijn voor de complexe dynamiek eromheen.

Trudy Dehue werd door Rodante van der Waal geïnterviewd over haar nieuwe boek *Ei, foetus, baby* (eerder al besproken in dit tijdschrift). Helaas is het niet alleen een historische curiositeit dat vrouwen na het ontstaan van een zwangerschap als omhulsel voor de foetus worden gezien en dat er zonder hun toestemming beslissingen genomen worden die hun integriteit schenden. Er liggen patriarchale patronen onder, die ook in deze moderne tijd nog aanwezig zijn. Doordat Trudy Dehue in haar boek deze mechanismes zichtbaar maakt, kunnen we ook de huidige ontwikkelingen ter discussie stellen en met nuance bezien.

Naast de sprekersbijdragen vanuit het congres van de Vereniging Filosofie en Geneeskunde bevat dit themanummer nog enkele andere artikelen die de ouder-kind relatie in de zorg belichten. Kinderen van ouders met een psychiatrische aandoening (KOPP) of verslaving (KOV) hebben een speciale ouder-kind relatie. KOPP/KOV kinderen hebben zelf ook een verhoogde kans op de aandoening. Voor patiënten met

een psychiatrische aandoening kan de aandoening enerzijds de ouder-kind relatie beïnvloeden, maar het ouderschap is anderzijds ook een waardevol en positief onderdeel van het leven, wat juist positieve aandacht verdient. Ingrid Brummelhuis doet hier promotieonderzoek naar en zij presenteert een casus, die vervolgens van commentaar wordt voorzien door psychiater Guus Eekhout en ethicus Ghislaine van Thiel.

Eline Dalmijn, onderzoeker bij FIOM, presenteerde een deel van haar promotieonderzoek over onbedoelde zwangerschap op het gezamenlijke symposium van TGE, Centrum voor Ethiek en Gezondheid en de medische afdeling van het Thijmgenootschap in september 2023. Haar artikel borduurt voort op het thema van het boek van Trudy Dehue; zij bespreekt hoe vrouwen met een onbedoelde zwangerschap tot een keuze komen over het verdere verloop hiervan. De verschillende overwegingen met betrekking tot de zwangerschap, de partner, het toekomstige kind en de ouderrol en de omgeving kennen een gelaagdheid, die in de tijd doorlopen wordt.

*Marianne Boenink, Isolde Schnitzeler
(beiden bestuur VFG) en
M. Caroline Vos (redactie TGE)*